ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PAOLO MENGOZZI
της 10ης Μαρτίου 2016 [1]

Υπόθεση C-6/15

TNS Dimarso NV
κατά
Vlaams Gewest
[αίτηση του Raad van State van België (Βέλγιο)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 2004/18/ΕΚ — Άρθρο 53 — Κριτήρια αναθέσεως των συμβάσεων — Διαγωνιζόμενοι — Ίση μεταχείριση — Πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως προσφορά — Αξιολόγηση των προσφορών»

I – Εισαγωγή

1. Με την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το Raad van State van België (βελγικό Συμβούλιο της Επικρατείας) ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν, κατ' ορθή εφαρμογή του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών [2], ερμηνευόμενου υπό το πρίσμα των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της διαφάνειας, η αναθέτουσα αρχή οφείλει πάντοτε, ή τουλάχιστον υπό ορισμένες περιστάσεις, να γνωστοποιεί εκ των προτέρων, στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, τη μέθοδο αξιολογήσεως ή τους κανόνες σταθμίσεως των συντελεστών βαρύτητας που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των προσφορών των διαγωνιζομένων.

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της TNS Dimarso NV (στο εξής: Dimarso) και του Vlaams Gewest (φλαμανδικός δημόσιος οργανισμός στεγάσεως, στο εξής: Οργανισμός στεγάσεως), με αντικείμενο τη νομιμότητα της μεθόδου αξιολογήσεως των προσφορών των διαγωνιζομένων στο πλαίσιο δημόσιου διαγωνισμού παροχής υπηρεσιών που προκήρυξε ο εν λόγω οργανισμός.

3. Εν συνόψει, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο Οργανισμός στεγάσεως προκήρυξε διαγωνισμό που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* την 31η Ιανουαρίου 2012, για τη σύναψη συμβάσεως παροχής υπηρεσιών με αντικείμενο τη διεξαγωγή έρευνας ευρείας κλίμακας σχετικά με τη στέγαση και τους οικιακούς καταναλωτές στη Φλάνδρα. Η εκτιμώμενη αξία της συμβάσεως αυτής ανερχόταν σε 1 400 000 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ).

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — ΕΕ L 134, σ. 114. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1251/2011 της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 2011, για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων (ΕΕ L 319, σ. 43, στο εξής: οδηγία 2004/18).

4. Η συγγραφή υποχρεώσεων της εν λόγω συμβάσεως προέβλεπε τα ακόλουθα δύο κριτήρια αναθέσεως:

«1 Ποιότητα της προσφοράς (50/100)

Ποιότητα κατά την προετοιμασία, οργάνωση και διεξαγωγή της επιτόπιας έρευνας, κατά την κωδικοποίηση και την πρώτη επεξεργασία των δεδομένων. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες πρέπει να περιγράφονται λεπτομερέστατα. Πρέπει να προκύπτει σαφώς από την προσφορά ότι ο διαγωνιζόμενος δύναται να αναλάβει το σύνολο της συμβάσεως (7 000 δειγματοληπτικές μονάδες κατ' ελάχιστο /10 000 δειγματοληπτικές μονάδες κατ' ανώτατο όριο) εντός δωδεκάμηνης προθεσμίας εκτελέσεως.

2 Τιμή (50/100)

Κόστος εκτελέσεως της συμβάσεως ως προς το βασικό δείγμα (7 000 δειγματοληπτικές μονάδες) και κόστος για κάθε 500 επιπλέον διαθέσιμες διευθύνσεις (συμπεριλαμβανομένων ποσών ΦΠΑ).»

5. Τέσσερις διαγωνιζόμενοι υπέβαλαν προσφορές οι οποίες, κατά την έκθεση της επιτροπής αξιολογήσεως σχετικά με την ποιοτική επιλογή, πληρούσαν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις όσον αφορά τις τεχνικές ικανότητες. Στην από 23 Μαρτίου 2012 έκθεση περί αναθέσεως της επιτροπής αξιολογήσεως περιγράφηκε ο τρόπος αξιολογήσεως ως εξής:

«Στη συνέχεια, η επιτροπή προέβη στην αξιολόγηση των προσφορών.

Οι τέσσερις προσφορές αξιολογήθηκαν και συγκρίθηκαν μεταξύ τους βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων. Οι εν λόγω προσφορές εξετάσθηκαν και αξιολογήθηκαν αρχικώς βάσει του κριτηρίου της "ποιότητας". Συναφώς, καθεμία από τις προσφορές αυτές έλαβε ομόφωνα συγκεκριμένη βαθμολογία (πολύ καλή – ικανοποιητική – χαμηλή). Στη συνέχεια εφαρμόσθηκε το κριτήριο της τιμής.

Βάσει των ανωτέρω βαθμολογιών διαμορφώθηκε η τελική σειρά κατατάξεως.»

6. Από την έκθεση περί αναθέσεως προκύπτει ότι, όσον αφορά το πρώτο κριτήριο, δηλαδή την ποιότητα των προσφορών, η Dimarso και δύο εκ των λοιπών διαγωνιζομένων έλαβαν τη βαθμολογία «πολύ καλή», ενώ ο τέταρτος διαγωνιζόμενος έλαβε τη βαθμολογία «χαμηλή». Όσον αφορά το δεύτερο κριτήριο, δηλαδή την τιμή, ο τέταρτος διαγωνιζόμενος υπέβαλε τη χαμηλότερη προσφορά, σε αντίθεση με την Dimarso που υπέβαλε την προσφορά με την υψηλότερη τιμή.

7. Στις 11 Απριλίου 2012, η σύμβαση ανατέθηκε εν τέλει στον διαγωνιζόμενο που έλαβε «πολύ καλή» βαθμολογία και η τιμή της προσφοράς του ήταν χαμηλότερη από αυτή της Dimarso.

8. Προς στήριξη της προσφυγής της με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως περί αναθέσεως του αντικειμένου της συμβάσεως, η Dimarso υποστηρίζει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι η επιτροπή αξιολογήσεως εξέτασε τις προσφορές βάσει της, μη περιλαμβανόμενης στη συγγραφή υποχρεώσεων, κλίμακας «πολύ καλής – ικανοποιητικής – χαμηλής» βαθμολογίας, όσον αφορά το κριτήριο της ποιότητας των προσφορών, μολονότι, όπως διατείνεται η Dimarso, οι προσφορές έπρεπε να βαθμολογηθούν, σύμφωνα με τη συγγραφή υποχρεώσεων, με 0 έως 50 μονάδες. Όσον αφορά το κριτήριο της τιμής, η επιτροπή αξιολογήσεως δεν προέβη σε προσήκουσα εξέταση, σύγκριση και τελική αξιολόγηση των προσφορών λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων αναθέσεως όπως ορίζονται στη συγγραφή υποχρεώσεων, περιλαμβανομένου του συντελεστή βαρύτητας «50/100», για κάθε κριτήριο αναθέσεως, όπως αυτός καθορίζεται στην προκήρυξη του διαγωνισμού.

9. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, κατ' αρχάς, κατά την απόρριψη του πρώτου σκέλους της ενώπιόν του ασκηθείσας προσφυγής της Dimarso, ότι δεν βαίνει πέραν των ορίων μιας εύλογης εκτιμήσεως η ερμηνεία του συντελεστή «50/100», που προβλέπεται στη συγγραφή υποχρεώσεων όσον αφορά τα κριτήρια αναθέσεως, υπό την έννοια ότι σκοπός του είναι απλώς να διευκρινισθεί ότι τα δύο κριτήρια πρέπει να θεωρούνται ισοδύναμα και ότι επομένως κάθε κριτήριο είναι καθοριστικό, κατά το ήμισυ, για την κατάταξη των προσφορών.

10. Στη συνέχεια το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι τόσο στην αιτιολογική σκέψη 46 όσο και στο άρθρο 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18 γίνεται λόγος μόνο για τα «κριτήρια» και τη «σχετική στάθμισή» τους, ενώ η μέθοδος αξιολογήσεως και οι κανόνες σταθμίσεως δεν μνημονεύονται ρητώς πουθενά. Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η μέθοδος αξιολογήσεως δεν είναι ουδέτερη, αλλά αντιθέτως μπορεί να καθορίσει την έκβαση της αξιολογήσεως των προσφορών βάσει των κριτηρίων αναθέσεως. Το εν λόγω δικαστήριο αναφέρει ως παράδειγμα το κριτήριο αναθέσεως που αφορά την τιμή, στο πλαίσιο του οποίου η αναθέτουσα αρχή μπορεί μεταξύ άλλων να επιλέξει την εφαρμογή του κριτηρίου της αναλογικότητας, την απόδοση της υψηλότερης βαθμολογίας στη χαμηλότερη προσφορά ή μηδενικής βαθμολογίας στην ακριβότερη προσφορά και την εφαρμογή γραμμικής παρεμβολής στις ενδιάμεσες προσφορές, ή την προτίμηση της προσφοράς που αντιστοιχεί στη μέση τιμή.

11. Τέλος το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι τόσο η απόφαση Λιανάκης κ.λπ. (C-532/06, EU:C:2008:40, σκέψεις 38, 44 και 45), που αφορούσε την ερμηνεία του άρθρου 36, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών[3], διατάξη που έχει κατ' ουσίαν το ίδιο περιεχόμενο με εκείνο του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18, όσο και η απόφαση Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EMSA (C-252/10 P, EU:C:2011:512) δεν έχουν δώσει απάντηση, ή τουλάχιστον καθοριστική απάντηση, στο ζήτημα που ανακύπτει στην υπόθεση της κύριας δίκης, το οποίο έγκειται στο αν η μέθοδος αξιολογήσεως, δηλαδή η συγκεκριμένη μέθοδος που ακολουθεί η αναθέτουσα αρχή προκειμένου να βαθμολογήσει τις προσφορές, πρέπει να γνωστοποιηθεί εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους, όπως και τα κριτήρια και επιμέρους κριτήρια αναθέσεως καθώς και οι «συντελεστές βαρύτητας».

12. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, το Raad van State van België αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18 […], αυτό καθ' αυτό αλλά και σε συνδυασμό με το περιεχόμενο των αρχών του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την ισότητα και τη διαφάνεια στις δημόσιες συμβάσεις, την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή, σε περίπτωση αναθέσεως στον υποβαλόντα την κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως προσφορά, οφείλει πάντοτε να καθορίσει εκ των προτέρων και να περιλάβει στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων τη μέθοδο αξιολογήσεως ή τους κανόνες καθορισμού των συντελεστών βαρύτητας, ανεξαρτήτως της προβλεψιμότητας, του συνήθους χαρακτήρα ή του περιεχομένου τους, βάσει των οποίων οι προσφορές θα αξιολογηθούν σύμφωνα με τα κριτήρια ή τα επιμέρους κριτήρια αναθέσεως,

ή,

αν δεν υπάρχει τέτοια γενική υποχρέωση, έχει την έννοια ότι υφίστανται περιστάσεις, όπως μεταξύ άλλων το περιεχόμενο, η έλλειψη προβλεψιμότητας ή ο ασυνήθης χαρακτήρας αυτών των κανόνων καθορισμού των συντελεστών βαρύτητας, στις οποίες ισχύει η υποχρέωση αυτή;»

3 — ΕΕ L 209, σ. 1.

13. Επί του ερωτήματος αυτού υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις η Dimarso, η Βελγική και η Ιταλική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα μέρη αυτά, εκτός της Ιταλικής Κυβέρνησης η οποία δεν εκπροσωπήθηκε, υπέβαλαν παρατηρήσεις και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 13ης Ιανουαρίου 2016.

II – Ανάλυση

14. Με το προδικαστικό ερώτημα, το Δικαστήριο καλείται να αποσαφηνίσει το περιεχόμενο του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18. Ειδικότερα, το Δικαστήριο καλείται να κρίνει αν η εν λόγω διάταξη, υπό το πρίσμα των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της διαφάνειας, επιτάσσει, στο πλαίσιο της αναθέσως συμβάσεως παροχής υπηρεσιών στην πλέον συμφέρουσα από οικονομικης απόψεως προσφορά, να ενημερώνει η αναθέτουσα αρχή τους διαγωνιζομένους, μέσω της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της συγγραφής υποχρεώσεων, σχετικά με τη μέθοδο αξιολογήσεως που θα ακολουθήσει προς εξέταση των υποβληθεισών προσφορών.

15. Πρέπει να επισημανθεί προκαταρκτικώς ότι δεν αμφισβητείται το γεγονός ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση παροχής υπηρεσιών εμπίπτει όντως στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/18 και ότι, ειδικότερα, το άρθρο 53 της εν λόγω οδηγίας εφαρμόζεται στο σύνολό του.

16. Συγκεκριμένα, αφενός, δυνάμει του άρθρου 20 της οδηγίας 2004/18, οι συμβάσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες απαριθμούμενες στο παράρτημα II A, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, στην κατηγορία 10, οι συμβάσεις που αφορούν «Υπηρεσίες έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων», συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 23 έως 55 της οδηγίας αυτής. Αφετέρου, η επίμαχη σύμβαση παροχής υπηρεσιών υπερβαίνει αισθητώς το κατώτατο όριο των 200 000 ευρώ, το οποίο καθορίζεται στο άρθρο 7, στοιχείο β', της οδηγίας 2004/18, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού από τον Οργανισμό στεγάσεως.

17. Κατά το άρθρο 53 της οδηγίας 2004/18, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων», οι δημόσιες συμβάσεις ανατίθενται στον υποβαλόντα είτε την προσφορά με τη «χαμηλότερη τιμή» είτε την «πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής», δηλαδή, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 46, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας αυτής και όπως διευκρίνισε το Δικαστήριο, στην προφορά που «παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής» κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής[4].

18. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, που αντιστοιχεί στην επίμαχη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/18 περιέχει ενδεικτικό κατάλογο των κριτηρίων που ανάγονται στο αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας συμβάσεως τα οποία η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεκτιμήσει[5]. Μεταξύ των εν λόγω κριτηρίων περιλαμβάνονται η ποιότητα και η τιμή, οι οποίες αποτελούν, όπως αναγράφεται στη συγγραφή υποχρεώσεων της υπό κρίση υποθέσεως, τα δύο κριτήρια που έλαβε αποκλειστικώς υπόψη ο Οργανισμός στεγάσεως κατά τη διαδικασία αναθέσεως της επίμαχης συμβάσεως.

19. Στην περίπτωση πάντοτε της αναθέσεως συμβάσεως στον υποβαλόντα την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως προσφορά, το άρθρο 53, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2004/18 προβλέπει ότι η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων «τη σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα επιλεγέντα κριτήρια για τον προσδιορισμό της [εν λόγω] προσφοράς». Κατά το δεύτερο εδάφιο της εν λόγω διατάξεως, η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με τον καθορισμό κλίμακας με το κατάλληλο εύρος. Σύμφωνα

4 — Βλ. απόφαση Ambisig (C-601/13, EU:C:2015:204, σκέψη 29).

5 — Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως επισημάνει τον μη περιοριστικό χαρακτήρα των κριτηρίων αυτών: βλ., προσφάτως, αποφάσεις eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 61) και Ambisig (C-601/13, EU:C:2015:204, σκέψη 30).

με το τρίτο εδάφιο της διατάξεως αυτής, σε περίπτωση που, κατά τη γνώμη της αναθέτουσας αρχής, δεν είναι δυνατή η στάθμιση για λόγους που μπορούν να αποδειχθούν, η εν λόγω αρχή επισημαίνει στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων τη σπουδαιότητα κατά φθίνουσα σειρά αυτών των κριτηρίων.

20. Επιβάλλεται ευθύς εξαρχής η παρατήρηση ότι, κατόπιν της εκδόσεως της οδηγίας 2004/18 και πλην περιπτώσεως προσηκόντως δικαιολογημένης αδυναμίας, η υποχρέωση ορισμού τόσο των κριτηρίων αναθέσεως όσο και της σχετικής σταθμίσεως των εν λόγω κριτηρίων κατά το στάδιο δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της συγγραφής υποχρεώσεων, η οποία απαντά στο άρθρο 53, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, ανταποκρίνεται στην επιταγή να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της παρεπόμενης υποχρεώσεως διαφάνειας[6].

21. Όσον αφορά τη γνωστοποίηση της σταθμίσεως των κριτηρίων αναθέσεως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18 αποτελεί σημαντική εξέλιξη σε σχέση με το προγενέστερο νομικό καθεστώς που εφαρμοζόταν στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών.

22. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του υφιστάμενου πριν από την έναρξη ισχύος της πράξεως αυτής νομικού καθεστώτος, το άρθρο 36, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/50 απαιτούσε απλώς από τις αναθέτουσες αρχές να προσδιορίζουν, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη του διαγωνισμού, τα κριτήρια αναθέσεως των οποίων την εφαρμογή προέβλεπαν, «ει δυνατόν, σε φθίνουσα τάξη ανάλογα με τη σημασία που τους προσδίδεται».

23. Αντιθέτως, πλέον οι αναθέτουσες αρχές έχουν την υποχρέωση να προσδιορίζουν τη στάθμιση του ειδικού βάρους των κριτηρίων αναθέσεως στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Μόνο στην περίπτωση κατά την οποία τούτο καθίσταται ανέφικτο, για λόγους δυνάμενους να αποδειχθούν, οι εν λόγω αρχές μπορούν να επιλέξουν ιεράρχηση των κριτηρίων, η οποία εν πάση περιπτώσει πρέπει να αποτελεί αντικείμενο επαρκούς γνωστοποιήσεως στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων.

24. Όπως θα αναφέρω και στη συνέχεια, η εξέλιξη αυτή είναι σημαντική για την επίλυση του υπο κρίση ζητήματος.

25. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται ότι η συγγραφή υποχρεώσεων προσέδιδε σε κάθε κριτήριο που έλαβε υπόψη η αναθέτουσα αρχή συντελεστή βαρύτητας «50/100». Δεδομένου του συντελεστή αυτού, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι αυτός θα έπρεπε ευλόγως να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα δύο κριτήρια πρέπει να θεωρούνται ισοδύναμα και ότι επομένως κάθε κριτήριο είναι καθοριστικό, κατά το ήμισυ, για την κατάταξη των προσφορών.

26. Πρέπει να σημειωθεί ότι η εν λόγω εκτίμηση είναι οριστική. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει κατά τρόπο σαφή από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, και όπως επιβεβαίωσε η Dimarso κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο απέρριψε το πρώτο σκέλος της ενώπιόν του ασκηθείσας προσφυγής της Dimarso κατά το οποίο ο συντελεστής «50/100» έχει, κατ' ουσίαν, την έννοια ότι το κριτήριο αναθέσεως «ποιότητα» έπρεπε να αξιολογηθεί με την απόδοση σε κάθε προσφορά βαθμολογίας από 0 έως 50 μονάδες. Συνεπώς, το αιτούν δικαστήριο

6 — Βλ., συναφώς, απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-226/09, EU:C:2010:697, σκέψη 43). Για λόγους πληρότητας, επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των διαγωνιζομένων, η οποία έχει ως σκοπό να ευνοήσει την ανάπτυξη υγιούς και πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που μετέχουν σε δημόσιο διαγωνισμό, επιβάλλει να έχουν όλοι οι διαγωνιζόμενοι τις ίδιες ευκαιρίες κατά τη διατύπωση των όρων των προσφορών τους και συνεπάγεται, ως εκ τούτου, ότι οι προσφορές αυτές πρέπει να υποβάλλονται με τους ίδιους όρους για όλους τους διαγωνιζομένους [βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις Cartiera dell'Adda (C-42/13, EU:C:2014:2345, σκέψη 44) και eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33)]. Επίσης το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η υποχρέωση διαφάνειας έχει ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο ευνοιοκρατίας και καταχρήσεως εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής έναντι ορισμένων διαγωνιζομένων ή ορισμένων προσφορών [βλ., συναφώς, αποφάσεις Cartiera dell'Adda (C-42/13, EU:C:2014:2345, σκέψη 44) και eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 34)].

διαπίστωσε, κατ' ουσίαν, ότι το κατά τη συγγραφή υποχρεώσεων ειδικό βάρος των δύο κριτηρίων αναθέσεως της συμβάσεως ήταν πανομοιότυπο για τα δύο κριτήρια αναθέσεως, ήτοι 50 %, ερμηνεία στην οποία μπορούσαν να καταλήξουν οι ευλόγως ενημερωμένοι και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζόμενοι [7].

27. Επομένως, δεν αμφισβητείται ότι τα κριτήρια αναθέσεως της επίμαχης δημόσιας συμβάσεως καθώς και η σχετική με τα εν λόγω κριτήρια στάθμιση γνωστοποιήθηκαν στους διαγωνιζομένους με την αναγραφή τους στη συγγραφή υποχρεώσεων και συνεπώς πριν από την ανάθεση της συμβάσεως, τηρουμένου, εκ πρώτης όψεως, του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18.

28. Εντούτοις το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η εν λόγω διάταξη, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της υποχρεώσεως διαφάνειας, επιτάσσει να γνωστοποιεί η αναθέτουσα αρχή εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους, είτε συστηματικά είτε τουλάχιστον υπό ορισμένες περιστάσεις, τη μέθοδο αξιολογήσεως των προσφορών με γνώμονα τα κριτήρια αναθέσεως, ειδικότερα δε, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, τη μέθοδο που υιοθετήθηκε, δηλαδή την εφαρμογή τακτικής κλίμακας τριών συντελεστών ή βαθμολογιών («πολύ καλή – ικανοποιητική – χαμηλή»), προκειμένου να εκτιμηθεί σε ποιον βαθμό πληρώθηκε το κριτήριο «ποιότητα» που δημοσιεύθηκε στην προκήρυξη του διαγωνισμού του Οργανισμού στεγάσεως.

29. Το εν λόγω ζήτημα γίνεται κατανοητό υπό το πρίσμα της επιχειρηματολογίας της Dimarso σύμφωνα με την οποία η χρησιμοποιηθείσα μέθοδος αξιολογήσεως («χαμηλή – ικανοποιητική – πολύ καλή») ήταν τόσο αόριστη ώστε η αναθέτουσα αρχή οδηγήθηκε στην ισοπέδωση της εκτιμήσεως του κριτηρίου «ποιότητα» υπέρ της εκτιμήσεως του κριτηρίου «τιμή», δεδομένου ότι μόνο βάσει του δεύτερου αυτού κριτηρίου κατέστη δυνατός, στην πραγματικότητα, ο παραμερισμός τριών από τις τέσσερις υποβληθείσες προσφορές. Επομένως το κριτήριο «τιμή» έτυχε, εν τοις πράγμασι, όπως ισχυρίζεται η Dimarso, υψηλότερης σχετικής σταθμίσεως του ειδικού βάρους του σε σχέση με αυτή του 50 % που είχε εκ των προτέρων γνωστοποιηθεί στη συγγραφή υποχρεώσεων. Με άλλα λόγια, η Dimarso υποστηρίζει ότι, εάν η μέθοδος αξιολογήσεως είχε εκ των προτέρων γνωστοποιηθεί στους διαγωνιζομένους κατά το στάδιο της συγγραφής υποχρεώσεων, θα επηρέαζε αναμφίβολα την προετοιμασία των προσφορών.

30. Δεν μπορώ να αγνοήσω τα επιχειρήματα αυτά. Εντούτοις η ανάπτυξη της συλλογιστικής μου πρέπει να γίνει σταδιακά.

31. Καταρχάς, όπως έχω ήδη επισημάνει, το άρθρο 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18 επιτάσσει την εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής γνωστοποίηση στους διαγωνιζομένους, είτε μέσω της προκηρύξεως του διαγωνισμού είτε μέσω της συγγραφής υποχρεώσεων, των κριτηρίων αναθέσεως που πρόκειται να εφαρμόσει καθώς και της σχετικής σταθμίσεως του ειδικού βάρους τους.

32. Αντιθέτως, θα ήταν αλυσιτελές να αναζητηθεί στο γράμμα του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18 γενική υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να προσδιορίζει, στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, τη μέθοδο αξιολογήσεως των προσφορών βάσει των κριτηρίων αναθέσεως και της σχετικής σταθμίσεώς τους, δηλαδή το σύνολο των κανόνων και λεπτομερειών σύμφωνα με τις οποίες μια αναθέτουσα αρχή ή ένας φορέας που ανήκει σε αυτή, όπως μια επιτροπή αξιολογήσεως, αποδίδει στις διάφορες προσφορές ορισμένη βαθμολογία ή βαθμολόγηση σε συνάρτηση με τον βαθμό εκπληρώσεως ενός εκ των κριτηρίων (και/ή, ενδεχομένως, των επιμέρους κριτηρίων) αναθέσεως δημόσιας συμβάσεως.

7 — Το κριτήριο του ευλόγως ενημερωμένου διαγωνιζομένου που επιδεικνύει τη συνήθη επιμέλεια προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, βλ., συναφώς, αποφάσεις SIAC Construction (C-19/00, EU:C:2001:553, σκέψη 42), και eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 54).

33. Επομένως, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18, η εν λόγω μέθοδος εξετάσεως των προσφορών, την οποία ακολουθεί μια επιτροπή αξιολογήσεως, βάσει των κριτηρίων αναθέσεως δημόσιας συμβάσεως και της σχετικής σταθμίσεως του ειδικού βάρους τους, δεν απαιτείται, κατ' αρχήν, να γνωστοποιείται εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους μέσω της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της συγγραφής υποχρεώσεων.

34. Η αρχή αυτή αποτυπώνεται στη νομολογία του Δικαστηρίου.

35. Αφενός, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως αναγνωρίσει ότι είναι σύννομη η συμπεριφορά αναθέτουσας αρχής η οποία αποφάσισε ορισμένη στάθμιση των επιμέρους κριτηρίων ενός κριτηρίου αναθέσεως *μετά* την υποβολή των προσφορών αλλά *πριν* από την αποσφράγισή τους, γεγονός που συνεπάγεται κατά λογική αναγκαιότητα ότι η αναθέτουσα αρχή δεν υποχρεούται να διασφαλίζει κατά τρόπο συστηματικό την εκ των προτέρων γνωστοποίηση της εν λόγω σταθμίσεως των επιμέρους κριτηρίων αναθέσεως στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων [8].

36. Η ανωτέρω εκτίμηση μπορεί, κατά μείζονα λόγο, να επεκταθεί και στην εφαρμογή ορισμένης μεθόδου αξιολογήσεως των προσφορών βάσει των κριτηρίων αναθέσεως και της σχετικής σταθμίσεως του ειδικού βάρους τους.

37. Αφετέρου, με την απόφαση Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EMSA (C-252/10 P, EU:C:2011:512, σκέψη 35), το Δικαστήριο δέχθηκε –στο πλαίσιο εφαρμογής των κανόνων αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης [9], πλαίσιο ουσιαστικά ανάλογο προς αυτό της εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας 2004/18, και στο πλαίσιο των εκτιμήσεων σχετικά με τα στοιχεία που δεν απαιτείται να γνωστοποιηθούν εκ των προτέρων από την αναθέτουσα αρχή στους διαγωνιζομένους– ότι η επιτροπή αξιολογήσεως πρέπει να διαθέτει ελευθερία κατά την άσκηση των καθηκόντων της και να μπορεί να οργανώνει το έργο της εξετάσεως και αξιολογήσεως των υποβληθεισών προσφορών που της έχει ανατεθεί [10].

38. Σε όλες τις ανωτέρω υποθέσεις το Δικαστήριο επισήμανε, ωστόσο, ότι η ελευθερία την οποία διαθέτει η αναθέτουσα αρχή υπόκειται στην υποχρέωση τηρήσεως ορισμένων προϋποθέσεων.

39. Πάντως, οι προϋποθέσεις αυτές δεν εμφανίζονται κατά τρόπον απολύτως ενιαίο.

40. Συγκεκριμένα, αφενός, όσον αφορά τον καθορισμό εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής των συντελεστών βαρύτητας των επιμέρους κριτηρίων αναθέσεως μετά την υποβολή των προσφορών, το Δικαστήριο διευκρίνισε, όπως επισήμανε και το αιτούν δικαστήριο, ότι ο εκ των υστέρων καθορισμός αυτός ήταν νόμιμος υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως τριών προϋποθέσεων, δηλαδή ότι:

— δεν τροποποιεί τα οριζόμενα στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη του διαγωνισμού κριτήρια αναθέσεως της συμβάσεως,

— δεν περιλαμβάνει στοιχεία τα οποία, αν ήταν γνωστά κατά την προετοιμασία των προσφορών, θα είχαν επηρεάσει ενδεχομένως τη σχετική προετοιμασία, και

8 — Βλ. αποφάσεις ATI EAC e Viaggi di Maio κ.λπ. (C-331/04, EU:C:2005:718, σκέψη 32)· Λιανάκης κ.λπ. (C-532/06, EU:C:2008:40, σκέψη 43), καθώς και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EMSA (C-252/10 P, EU:C:2011:512, σκέψεις 32 και 33).

9 — Εν προκειμένω, επρόκειτο για την ερμηνεία του άρθρου 97 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 248, σ. 1), και του άρθρου 138 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2342/2002 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2002, για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού 1605/2002 (ΕΕ L 357, σ. 1).

10 — Βλ. επίσης, εντός του ίδιου νομικού πλαισίου, απόφαση bpost κατά Επιτροπής (T-514/09, EU:T:2011:689, σκέψη 86).

— δεν υιοθετήθηκε λαμβανομένων υπόψη στοιχείων ικανών να επιφέρουν δυσμενή διάκριση εις βάρος ενός των υποβαλόντων προσφορά [11].

41. Σε περίπτωση μη τηρήσεως μίας από τις εν λόγω προϋποθέσεις, μπορεί να συναχθεί από τη νομολογία αυτή ότι ο εκ των υστέρων καθορισμός των συντελεστών βαρύτητας των επιμέρους κριτηρίων στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων συνεπάγεται έλλειψη νομιμότητας της διαδικασίας συνάψεως της συμβάσεως. Με άλλα λόγια, η αναθέτουσα αρχή όφειλε να έχει καθορίσει εκ των προτέρων τη βαρύτητα των επιμέρους κριτηρίων που συνδέονται με τα κριτήρια αναθέσεως της συμβάσεως και να διασφαλίσει ότι ο εν λόγω καθορισμός θα γνωστοποιηθεί στους διαγωνιζομένους μέσω της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της συγγραφής υποχρεώσεων.

42. Αφετέρου, όσον αφορά την ελευθερία της επιτροπής αξιολογήσεως να οργανώνει το έργο της εξετάσεως και αξιολογήσεως των υποβληθεισών προσφορών που της έχει ανατεθεί, το Δικαστήριο διευκρίνισε, στη σκέψη 35 της αποφάσεως Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EMSA (C-252/10 P, EU:C:2011:512), ότι η ελευθερία αυτή δεν θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής «μεταβολή των προβλεπομένων στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη του διαγωνισμού κριτηρίων αναθέσεως της συμβάσεως».

43. Αναφέροντας απλώς την τήρηση μόνο μίας (της πρώτης) εκ των τριών προϋποθέσεων που απαριθμούνται στο σημείο 40 των παρουσών προτάσεων, το Δικαστήριο μάλλον φαίνεται να επιδιώκει να παράσχει στην αναθέτουσα αρχή ευρύτερο περιθώριο εκτιμήσεως όταν η εν λόγω αρχή προσδιορίζει εκ των υστέρων τη μέθοδο εκτιμήσεως και αξιολογήσεως των προσφορών μόνο σε περίπτωση που αποφασίσει να καθορίσει τους συντελεστές βαρύτητας των επιμέρους κριτηρίων που αντιστοιχούν στα κριτήρια αναθέσεως που έχουν γνωστοποιηθεί εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους.

44. Εάν, στην υπόθεση της κύριας δίκης, εφαρμοζόταν αυστηρά η διευκρίνιση στην οποία προέβη το Δικαστήριο στη σκέψη 35 της αποφάσεως Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EMSA (C-252/10 P, EU:C:2011:512), κανένα από τα στοιχεία που προσκόμισε το αιτούν δικαστήριο στο στάδιο αυτό δεν θα επέτρεπε το συμπέρασμα ότι η μέθοδος αξιολογήσεως που ακολούθησε η επιτροπή αξιολογήσεως προκειμένου να εξετάσει το κριτήριο «ποιότητα» μπορούσε να μεταβάλει το εν λόγω κριτήριο και, κατά μείζονα λόγο, να επηρεάσει το δεύτερο κριτήριο αναθέσεως, δεδομένου ότι και τα δύο κριτήρια γνωστοποιήθηκαν εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους μέσω της συγγραφής υποχρεώσεων.

45. Πάντως, αμφιβάλλω αν η διευκρίνιση στην οποία προέβη το Δικαστήριο στη σκέψη 35 της αποφάσεως Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EMSA (C-252/10 P, EU:C:2011:512), υπό τη μορφή μάλιστα obiter dictum, είχε ως σκοπό να θέσει μόνο αυτό το όριο στην ελευθερία της αναθέτουσας αρχής ως προς τον καθορισμό μεθόδου αξιολογήσεως των υποβληθεισών προσφορών. Πράγματι, με την εξαίρεση, ενδεχομένως, εξαιρετικά χονδροειδών σφαλμάτων, είναι δύσκολο να υποθέσει κανείς με ποιο τρόπο η εν λόγω μέθοδος αξιολογήσεως ενδέχεται να τροποποιήσει τα κριτήρια αναθέσεως δημόσιας συμβάσεως αυτά καθαυτά και με ποιο τρόπο ο διαγωνιζόμενος του οποίου η προσφορά δεν επελέγη θα μπορούσε να αποδείξει, έστω και μόνο μέσω δέσμης ενδείξεων, το εν λόγω αποτέλεσμα επί των κριτηρίων αναθέσεως.

46. Επομένως συμμερίζομαι την άποψη των μετεχόντων στη διαδικασία οι οποίοι υποστήριξαν, ειδικότερα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί το γεγονός ότι μια μέθοδος αξιολογήσεως μπορεί να έχει συνέπειες όχι τόσο ως προς τα κριτήρια αναθέσεως αυτά καθαυτά αλλά ως προς τη στάθμιση του ειδικού βάρους των κριτηρίων αυτών και, επομένως, ενδέχεται να περιέχει στοιχεία δυνάμενα να επηρεάσουν την προετοιμασία των προσφορών σε περίπτωση που η μέθοδος αυτή έχει προηγουμένως γνωστοποιηθεί στους διαγωνιζομένους, κατά την έννοια της δεύτερης προϋποθέσεως που έθεσε το Δικαστήριο όπως επαναλαμβάνεται στο σημείο 40

11 — Βλ. αποφάσεις ATI EAC e Viaggi di Maio κ.λπ. (C-331/04, EU:C:2005:718, σκέψη 32)· Λιανάκης κ.λπ. (C-532/06, EU:C:2008:40, σκέψη 43), και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά EMSA (C-252/10 P, EU:C:2011:512, σκέψη 33).

των προτάσεών μου. Στην περίπτωση αυτή, ο εκ των υστέρων καθορισμός της εν λόγω μεθόδου αξιολογήσεως των προσφορών από την αναθέτουσα αρχή δεν θα ήταν σύννομος και θα έπρεπε, συνεπώς, να έχει αποτελέσει αντικείμενο προηγούμενης γνωστοποιήσεως στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων.

47. Συμφωνώ επομένως κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε ιδίως η Επιτροπή, σύμφωνα με την οποία η νομιμότητα της προκαθορισμένης από την αναθέτουσα αρχή μεθόδου αξιολογήσεως των προσφορών εξαρτάται από την πλήρωση των τριών προϋποθέσεων που απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου, όπως επαναλαμβάνονται στο σημείο 40 ανωτέρω. Θα αρκούσε συνεπώς το αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές στην υπόθεση της κύριας δίκης.

48. Ωστόσο, εκτιμώ ότι το υπό κρίση ζήτημα παρέχει επίσης τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να αποσαφηνίσει τη νομολογία αυτή, ιδιαιτέρως όσον αφορά το περιεχόμενο της πρώτης προϋποθέσεως.

49. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανα ανωτέρω, μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18 τόσο τα κριτήρια αναθέσεως όσο και η σχετική στάθμισή τους (ή, σε περίπτωση που αυτή δεν είναι εφικτή, η ιεράρχησή τους) πρέπει να αποτελούν αντικείμενο επαρκούς γνωστοποιήσεως στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων.

50. Κατά συνέπεια, η εκ των υστέρων τροποποίηση των ανωτέρω κριτηρίων ή της σταθμίσεώς τους, ανεξαρτήτως των συνθηκών βάσει των οποίων η τροποποίηση αυτή λαμβάνει χώρα, πρέπει, κατά την άποψή μου, να αντιμετωπίζεται κατά τον ίδιο τρόπο.

51. Όπως δεν μπορεί να γίνει δεκτό μια μέθοδος αξιολογήσεως των προσφορών να τροποποιεί, εκ των υστέρων, τα κριτήρια αναθέσεως που προηγουμένως γνωστοποιήθηκαν στους διαγωνιζομένους, ομοίως δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω μέθοδος μπορεί να επηρεάζει τη στάθμιση του ειδικού βάρους των εν λόγω κριτηρίων. Εάν αυτή είναι η συνέπεια του εκ των υστέρων καθορισμού της μεθόδου αξιολογήσεως των προσφορών, τούτο θα έπρεπε να έχει γνωστοποιηθεί εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους και η επίμαχη διαδικασία του διαγωνισμού στερείται νομιμότητας.

52. Επομένως, προτείνω η πρώτη προϋπόθεση που διαλαμβάνεται στο σημείο 40 των προτάσεών μου, η οποία προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το προγενέστερο της εκδόσεως της οδηγίας 2004/18 νομικό καθεστώς συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, να διατυπωθεί κατά τρόπο που να καλύπτει και τη στάθμιση του ειδικού βάρους των κριτηρίων αναθέσεως, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η μεταβολή του καθεστώτος αυτού, κατόπιν της ενάρξεως ισχύος του άρθρου 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18.

53. Απόκειται επομένως στο αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει, στην υπό κρίση υπόθεση, εάν η μέθοδος αξιολογήσεως των προσφορών βάσει του κριτηρίου «ποιότητα», το οποίο προβλέπεται στη συγγραφή υποχρεώσεων του επίμαχου διαγωνισμού, τροποποίησε εκ των υστέρων τη στάθμιση των κριτηρίων αναθέσεως της εν λόγω συμβάσεως, γεγονός που θα έπρεπε να έχει γνωστοποιηθεί στους υποψήφιους προσφέροντες μέσω της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της συγγραφής υποχρεώσεων.

54. Θεωρώ πιθανό, δεδομένων των περιστάσεων και των στοιχείων που παρείχε το αιτούν δικαστήριο, τούτο να συνέβη στην υπό κρίση περίπτωση.

55. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι τρεις από τις τέσσερις προσφορές, εκ των οποίων και η προσφορά της Dimarso, έλαβαν τη βαθμολογία «πολύ καλή» όσον αφορά την υποχρέωση πληρώσεως του κριτηρίου «ποιότητα», χωρίς να τους αποδοθεί βαθμολογία που να καθιστά δυνατή τη διαφοροποίηση και την κατάταξη των προσφορών σύμφωνα με τις εγγενείς ιδιότητές τους, το κριτήριο «τιμή» αποδείχθηκε καθοριστικό κατά την ανάθεση της επίμαχης συμβάσεως, όπως δέχθηκαν όλοι οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Ως εκ τούτου, στον βαθμό που η μέθοδος που επέλεξε η επιτροπή αξιολογήσεως ισοπεδώνει την εκτίμηση του κριτηρίου «ποιότητα» υπέρ του κριτηρίου

«τιμή», στο κριτήριο αυτό αναγνωρίστηκε υψηλότερο ειδικό βάρος κατά την επιλογή της αναθέτουσας αρχής σε σχέση με αυτό που ευλόγως προέκυπτε από τον συντελεστή βαρύτητας 50 % που μνημονεύεται στη συγγραφή υποχρεώσεων. Κατά συνέπεια, είναι πιθανό ότι, αν η επιλογή της εν λόγω μεθόδου αξιολογήσεως των προσφορών ως προς την πλήρωση του κριτηρίου «ποιότητα» είχε γνωστοποιηθεί εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους, αυτοί θα είχαν επικεντρώσει τις προσπάθειές τους στη βελτίωση του κόστους των υπηρεσιών τους.

56. Προκειμένου να καταστεί σαφέστερη η απόψή μου, ας υποθέσουμε ότι μία από τις προσφορές που υποβλήθηκαν ήταν, όσον αφορά την ποιότητα, πολύ υψηλότερη από τις λοιπές τρεις προσφορές, περιλαμβανομένων αυτών που έλαβαν τη βαθμολογία «πολύ καλή». Με άλλα λόγια, η εν λόγω προσφορά θα μπορούσε να βαθμολογηθεί ως «άριστη» κατά την εκτίμηση του κριτηρίου «ποιότητα». Η τιμή που προσέφερε ο εν λόγω διαγωνιζόμενος ανταποκρινόταν στην άριστη ποιότητα των προσφερομένων από αυτόν υπηρεσιών και επομένως ήταν προφανώς πολύ υψηλότερη από τις τιμές που προσέφεραν οι λοιποί υποβάλοντες προσφορά. Ωστόσο, καθόσον η βαθμολογία «άριστη» δεν περιλαμβανόταν στην βαθμολογική κλίμακα («χαμηλή – ικανοποιητική – πολύ καλή») που επιλέχθηκε από την επιτροπή αξιολογήσεως, η προσφορά αυτή έπρεπε υποχρεωτικώς να λάβει, στην καλύτερη περίπτωση, τη βαθμολογία «πολύ καλή» σε συνάρτηση με το κριτήριο «ποιότητα». Δεδομένου ότι η προσφερόμενη από τον διαγωνιζόμενο τιμή της προσφοράς αυτής ήταν υψηλότερη από τις λοιπές προσφορές, ενδεχομένως μόνον κατά μερικές δεκάδες ή εκατοντάδες ευρώ, η εν λόγω προσφορά έπρεπε να απορριφθεί.

57. Εν τέλει, στην περίπτωση αυτή, η οποία δεν είναι κατ' ανάγκη η περίπτωση της Dimarso, χωρίς όμως αυτό να αποκλείεται, η αναθέτουσα αρχή δεν θα μπορούσε ενδεχομένως να επιλέξει την προσφορά που παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής, αντίθετα προς το πνεύμα που διέπει τις διαδικασίες επιλογής αναδόχου σύμφωνα με την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως προσφορά [12].

58. Έτσι, η μέθοδος αξιολογήσεως που επελέγη εκ των υστέρων από την αναθέτουσα αρχή είναι ικανή, κατά την άποψή μου, να μεταβάλει τη στάθμιση του ειδικού βάρους των κριτηρίων αναθέσεως, ενισχύοντας τη βαρύτητα ενός κριτηρίου έναντι ενός άλλου, μολονότι η ενημέρωση των διαγωνιζομένων κατά την υποβολή των προσφορών τους άφηνε σαφώς να εννοηθεί ότι τα εν λόγω κριτήρια έπρεπε να αξιολογηθούν σύμφωνα με τους ίδιους συντελεστές βαρύτητας, δηλαδή με συντελεστή 50 % για το καθένα.

59. Επομένως, φρονώ ότι σε περίπτωση που μέθοδος αξιολογήσεως που επιλέγεται μετά την υποβολή των προσφορών είναι ικανή να επιφέρει τέτοιο αποτέλεσμα, οι διαγωνιζόμενοι θα έπρεπε να έχουν λάβει γνώση της εν λόγω μεθόδου κατά τον χρόνο της δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της γνωστοποίησεως της συγγραφής υποχρεώσεων από την αναθέτουσα αρχή.

60. Εν πάση περιπτώσει, κατά τη γνώμη μου, εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι η πρώτη νομολογιακή προϋπόθεση που μνημονεύεται στο σημείο 40 των προτάσεών μου δεν μπορεί να επεκταθεί στη στάθμιση του ειδικού βάρους των κριτηρίων αναθέσεως, είναι πιθανό ότι, σε περίπτωση που η μέθοδος αξιολογήσεως των προσφορών βάσει του κριτηρίου «ποιότητα», την οποία επέλεξε η αναθέτουσα αρχή, είχε γνωστοποιηθεί εκ των προτέρων στους διαγωνιζομένους, θα ήταν ικανή να επηρεάσει την προετοιμασία των προσφορών τους, κατά την έννοια της δεύτερης προϋποθέσεως που διατυπώνεται στο σημείο 40 των προτάσεών μου.

12 — Με την απόφαση Ambisig (C-601/13, EU:C:2015:204, σκέψη 29), το Δικαστήριο υπενθύμισε, κατ' ουσίαν, ότι η ανάθεση συμβάσεως με γνώμονα την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως προσφορά, η οποία δίδει προτεραιότητα στην αναζήτηση εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής της καλύτερης σχέσης ποιότητας/τιμής, μπορεί να ενισχύσει τη σημασία της ποιότητας μεταξύ των κριτηρίων συνάψεως δημοσίων συμβάσεων.

61. Συγκεκριμένα, όπως ήδη επισημάνθηκε, αν οι διαγωνιζόμενοι γνώριζαν, πριν από την υποβολή των προσφορών τους, ότι το δεύτερο κριτήριο αναθέσεως, δηλαδή το κριτήριο «τιμή», ήταν αποφασιστικής σημασίας ως προς την επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομικής απόψεως προσφοράς, όπως παραδέχτηκαν όλοι οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, θα είχαν βεβαίως προετοιμάσει τις προσφορές τους κατά διαφορετικό τρόπο, προκειμένου να ανταποκριθούν πληρέστερα στην κατευθυντήρια αυτή γραμμή της αναθέτουσας αρχής.

62. Σε γενικές γραμμές, είναι αληθές ότι το εν λόγω όριο που τίθεται στην ελευθερία που διαθέτει η αναθέτουσα αρχή περί καθορισμού της μεθόδου αξιολογήσεως μετά την υποβολή των προσφορών φαίνεται εν τέλει να την υποχρεώνει, σε κάθε περίπτωση, να καθορίσει σε πολύ πρώιμο στάδιο τη μέθοδο ή τις μεθόδους αξιολογήσεως των κριτηρίων αναθέσεως που πρόκειται να επιλέξει, προκειμένου να διασφαλισθεί, προληπτικώς, ότι οι μέθοδοι αυτές δεν μπορούν να ασκήσουν οποιαδήποτε επιρροή στην προετοιμασία των προσφορών των εν δυνάμει διαγωνιζομένων, διότι διαφορετικά θα πρέπει να δημοσιεύονται είτε στην προκήρυξη του διαγωνισμού είτε στη συγγραφή υποχρεώσεων.

63. Επομένως, η απαίτηση αυτή προφανώς προτρέπει, εν τέλει, την αναθέτουσα αρχή (η οποία έχει συμφέρον για τη διασφάλιση της μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου της διαδικασίας διαγωνισμού και την αποτροπή προσφυγών με αίτημα την ακύρωση της διαδικασίας) να καθορίσει το συντομότερο δυνατόν τη μέθοδο ή τις μεθόδους αξιολογήσεως των προσφορών βάσει των κριτηρίων αναθέσεως. Θα μπορούσε συνεπώς να υποστηριχθεί ότι, εάν συντρέχει τέτοια περίπτωση, κανένας επιτακτικός λόγος δεν δικαιολογεί την άρνηση της αναθέτουσας αρχής να γνωστοποιήσει στους εν δυνάμει διαγωνιζομένους τις επίμαχες μεθόδους αξιολογήσεως που οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να καθορίσει πριν από την προκήρυξη του διαγωνισμού.

64. Η εν λόγω προσέγγιση φαίνεται να ανατρέπει, στην πράξη, τον θεωρητικό κανόνα «αρχή-εξαίρεση» που απορρέει από την εφαρμογή της νομολογίας του Δικαστηρίου, κατά την οποία η αναθέτουσα αρχή δεν υποχρεούται κατ' αρχήν να γνωστοποιεί εκ των προτέρων τη μέθοδο αξιολογήσεως των προσφορών στους εν δυνάμει διαγωνιζομένους, εκτός εάν η μέθοδος αυτή περιλαμβάνει στοιχεία τα οποία, εφόσον είχαν εκ των προτέρων γνωστοποιηθεί, θα μπορούσαν να επηρεάσουν την προετοιμασία των προσφορών.

65. Φρονώ παρά ταύτα ότι ο κίνδυνος αυτός μπορεί, σε μεγάλο βαθμό, να αποφευχθεί εάν οι αναθέτουσες αρχές επιλέξουν τη γνωστοποίηση όχι μόνο των κριτηρίων αναθέσεως και της σχετικής σταθμίσεώς τους, όπως επιτάσσει η οδηγία 2004/18, αλλά και των επιμέρους κριτηρίων που αφορούν τα κριτήρια αυτά καθώς και της σχετικής σταθμίσεως του ειδικού βάρους των εν λόγω επιμέρους κριτηρίων, πρακτική την οποία σαφώς προκρίνει η νομολογία του Δικαστηρίου.

66. Με άλλα λόγια, όσο οι διαγωνιζόμενοι έχουν στη διάθεσή τους σαφείς, κατανοητές και αναλυτικές πληροφορίες περιλαμβανόμενες στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων οι οποίες ανάγονται στο σύνολο των στοιχείων αυτών, τόσο μειώνεται, κατά τη γνώμη μου, ο κίνδυνος η επιλεγείσα από την επιτροπή αξιολογήσεως μέθοδος εκτιμήσεως των προσφορών να μπορεί να μεταβάλλει τα κριτήρια ή τα επιμέρους κριτήρια αναθέσεως καθώς και τη στάθμιση του ειδικού βάρους τους ή να συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση των διαγωνιζομένων. Κατά την άποψή μου, η αποφυγή του κινδύνου αυτού εντάσσεται στο πλαίσιο του «ενεργού ρόλου» που αναθέτει η οδηγία 2004/18, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, στις αναθέτουσες αρχές κατά την εφαρμογή των ουσιωδών αρχών που διέπουν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων δηλαδή της αρχής τηρήσεως της διαφάνειας της διαδικασίας και της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των διαγωνιζομένων[13].

13 — Βλ., συναφώς, σε άλλο πλαίσιο, απόφαση eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 42).

67. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι διαγωνιζόμενοι θα είναι σε θέση να γνωρίζουν εκ των προτέρων τη βαρύτητα του συνόλου των στοιχείων που έλαβε υπόψη η αναθέτουσα αρχή, γεγονός που αποκλείει, κατά κανόνα, το ενδεχόμενο η συγκεκριμένη μέθοδος εκτιμήσεως των προσφορών που εφάρμοσε η αναθέτουσα αρχή να περιέχει στοιχεία τα οποία, εάν είχαν γνωστοποιηθεί κατά το στάδιο της προετοιμασίας των προσφορών, θα μπορούσαν να επηρεάσουν την προετοιμασία αυτή.

68. Αντιθέτως, όταν, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, τα κριτήρια αναθέσεως φέρουν τον ίδιο συντελεστή βαρύτητας στη συγγραφή υποχρεώσεων, τα απαριθμούμενα στο εν λόγω έγγραφο επιμέρους κριτήρια δεν αποτελούν ενδεχομένως αντικείμενο τέτοιας σταθμίσεως και η μέθοδος αξιολογήσεως που ακολουθείται, μετά την υποβολή των προσφορών, προκειμένου να εκτιμηθεί ο βαθμός πληρώσεως του ενός από τα δύο κριτήρια αναθέσεως, έχει εξαιρετικά γενικό χαρακτήρα που δεν επιτρέπει αρκούντως σαφή διαφοροποίηση της ποιότητας των υποβληθεισών προσφορών, τότε είναι σαφώς πιθανότερο η μέθοδος αξιολογήσεως να περιλαμβάνει στοιχεία τα οποία, αν είχαν γνωστοποιηθεί στους διαγωνιζομένους μέσω της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της συγγραφής υποχρεώσεων, θα ήταν ικανά να επηρεάσουν την προετοιμασία των προσφορών τους.

69. Είναι αληθές ότι η μνημονευόμενη στο σημείο 40 των προτάσεών μου δεύτερη προϋπόθεση είναι ιδιαιτέρως ελαστική και φαίνεται εύκολο να πληρωθεί, καθώς μπορεί να υποστηριχθεί ότι κάθε στοιχείο που λαμβάνει υπόψη η αναθέτουσα αρχή είναι *ικανό* να ασκήσει επιρροή στην προετοιμασία των προσφορών, εφόσον έχει εκ των προτέρων γνωστοποιηθεί στους διαγωνιζομένους.

70. Το Δικαστήριο, έχοντας ίσως συναίσθηση του ελαστικού χαρακτήρα της εν λόγω προϋποθέσεως, με την απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-226/09, EU:C:2010:697, σκέψη 48), εξάρτησε την επιρροή αυτή στην προετοιμασία των προσφορών από τον «σημαντικό» αντίκτυπό της, βάσει του οποίου απέρριψε εν μέρει την προσφυγή λόγω παραβάσεως της Επιτροπής.

71. Μολονότι η σκέψη 48 της αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-226/09, EU:C:2010:697) στηρίζεται σε προηγούμενη νομολογία του Δικαστηρίου και παραπέμπει ρητά στη σκέψη 32 της αποφάσεως ATI EAC e Viaggi di Maio κ.λπ. (C-331/04, EU:C:2005:718), εντούτοις η εν λόγω απόφαση, όπως και οι λοιπές προπαρατεθείσες αποφάσεις, δεν περιλαμβάνουν τη διευκρίνιση κατά την οποία η επιρροή στην προετοιμασία των προσφορών θα πρέπει να είναι «σημαντική». Τούτου δοθέντος, φρονώ ότι το κριτήριο που εισάγει το Δικαστήριο στη σκέψη 48 της αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-226/09, EU:C:2010:697) ενδέχεται να πηγάζει από το γεγονός ότι η επίμαχη δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών δεν διεπόταν εξ ολοκλήρου από τις διατάξεις της οδηγίας 2004/18, και ειδικότερα από τις διατάξεις του άρθρου 53, παράγραφος 2.

72. Εάν είναι ορθή αυτή η ερμηνεία της σκέψεως 48 της αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-226/09, EU:C:2010:697), φρονώ ότι δεν υφίσταται κανένας ιδιαίτερος λόγος προκειμένου να εφαρμοστεί, στην υπό κρίση υπόθεση, το κριτήριο της «σημαντικής» επιρροής στην προετοιμασία των προσφορών το οποίο περιλαμβάνεται στην εν λόγω σκέψη της αποφάσεως αυτής και, συνεπώς, να τροποποιηθεί το περιεχόμενο της δευτερης προϋποθέσεως της νομολογίας του Δικαστηρίου για την οποία γίνεται λόγος στη σκέψη 40 των προτάσεών μου.

73. Εν πάση περιπτώσει, εκτιμώ ότι η ελαστικότητα που διακρίνει τη δεύτερη προϋπόθεση μπορεί να περιορισθεί σημαντικά από την υποχρέωση του διαγωνιζόμενου του οποίου η προσφορά δεν επελέγη, και ο οποίος φέρει το βάρος αποδείξεως, να καταδείξει, in concreto, με την ένδικη προσφυγή του, τις ουσιαστικές και όχι απλώς τυπικές διαφορές που θα παρουσίαζε η προσφορά του, εφόσον τα στοιχεία της επίμαχης μεθόδου αξιολογήσεως ή η μέθοδος αυτή καθαυτή, την οποία παρέλειψε να ανακοινώσει προηγουμένως η αναθέτουσα αρχή, είχαν αποτελέσει αντικείμενο επαρκούς γνωστοποιήσεως πριν από την προετοιμασία των προσφορών.

74. Πριν ολοκληρώσω την ανάλυσή μου, προσθέτω ότι το σύνολο των προεκτεθέντων στηρίζεται στην παραδοχή, που εμμέσως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, σύμφωνα με την οποία η μέθοδος αξιολογήσεως των προσφορών σε σχέση με το κριτήριο «ποιότητα», την οποία χρησιμοποίησε η επιτροπή αξιολογήσεως στην υπό κρίση υπόθεση, καθορίστηκε *μετά τη λήξη* της προθεσμίας υποβολής των προσφορών αλλά *πριν* από την αποσφράγισή τους.

75. Στην προπαρατεθείσα νομολογία σχετικά με τον καθορισμό της σταθμίσεως των επιμέρους κριτηρίων που συνδέονται με τα κριτήρια αναθέσεως, το Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι ο εν λόγω καθορισμός *μετά την αποσφράγιση των προσφορών* ή των εκδηλώσεων ενδιαφέροντος, κατά περίπτωση, είναι αντίθετος ιδίως προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και της υποχρεώσεως διαφάνειας [14]. Ομοίως, το Δικαστήριο δεν έκανε δεκτή την εκ μέρους επιτροπής αξιολογήσεως τροποποίηση του συντελεστή βαρύτητας των κριτηρίων αναθέσεως μετά την πρώτη εξέταση των προσφορών, σε μια περίπτωση όπου το άρθρο 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18 δεν είχε εφαρμογή στην επίμαχη δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών, και δεν απαίτησε επιπλέον να αποδειχθεί ότι η πρακτική αυτή εισάγει δυσμενή διάκριση ως προς κάποιον από τους διαγωνιζομένους, προσθέτοντας συναφώς ότι αρκεί, κατά τον χρόνο τροποποιήσεως της εν λόγω σταθμίσεως, να μην αποκλείεται ένα τέτοιο αποτέλεσμα [15].

76. Πράγματι, σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή είχε λάβει γνώση της ταυτότητας των διαγωνιζομένων και του περιεχομένου των προσφορών όταν τροποποίησε τη στάθμιση των κριτηρίων αναθέσεως και/ή των επιμέρους κριτηρίων, είναι πράγματι υπαρκτός ο κίνδυνος να δοθεί η εντύπωση ότι η τροποποίηση αυτή έχει σκοπό να ευνοήσει έναν από τους διαγωνιζομένους και συνεπώς να παραβιάσει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως αυτών.

77. Στην περίπτωση αυτή, η επελθούσα τροποποίηση είναι άνευ ετέρου παράνομη, κυρίως βάσει τεκμηρίου ευνοιοκρατίας. Είναι προφανές ότι η στάθμιση που στην πραγματικότητα εφαρμόσθηκε και η οποία οδήγησε στην παρανομία της διαδικασίας του διαγωνισμού έπρεπε να έχει γνωστοποιηθεί στους διαγωνιζομένους μέσω των σχετικών με τη σύμβαση εγγράφων. Ωστόσο, η διαπίστωση αυτή δεν είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς.

78. Με τις παρατηρήσεις της, η Βελγική Κυβέρνηση επισήμανε την ύπαρξη περιπτώσεων, χωρίς ωστόσο να διευκρινίσει τη φύση τους, στις οποίες η μέθοδος αξιολογήσεως των προσφορών μπορεί να καθοριστεί μόνο μετά την αποσφράγισή τους. Επομένως, η εν λόγω κυβέρνηση υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η νομολογία του Δικαστηρίου βάσει της οποίας δεν γίνεται δεκτός ο εκ των υστέρων καθορισμός των συντελεστών βαρύτητας των κριτηρίων αναθέσεως και των επιμέρους κριτηρίων που συνδέονται με τα κριτήρια αυτά *μετά* την αποσφράγιση των προσφορών δεν πρέπει να εκτείνεται στην περίπτωση της εφαρμογής μεθόδου αξιολογήσεως των προσφορών από επιτροπή αξιολογήσεως μετά την εν λόγω αποσφράγιση.

79. Το ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο δεν αφορά stricto sensu την εν λόγω περίπτωση.

80. Ωστόσο, τα προσκομισθέντα από το αιτούν δικαστήριο στοιχεία δεν επιτρέπουν να αποκλεισθεί εντελώς η περίπτωση της επιλογής της επίμαχης μεθόδου αξιολογήσεως μετά την αποσφράγιση των προσφορών.

14 — Βλ., ειδικότερα, απόφαση Λιανάκης κ.λπ. (C-532/06, EU:C:2008:40, σκέψη 44).

15 — Απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-226/09, EU:C:2010:697, σκέψεις 57 έως 63).

81. Κατά τη γνώμη μου, στην περίπτωση αυτή, τίθεται επιπροσθέτως το ζήτημα αν το αιτούν δικαστήριο οφείλει πάντοτε να εξακριβώνει την πλήρωση των τριών προϋποθέσεων που έθεσε η νομολογία και απαριθμούνται στο σημείο 40 των προτάσεών μου προκειμένου να συμπεράνει αν η αναθέτουσα αρχή όφειλε να γνωστοποιήσει στους διαγωνιζομένους την εν λόγω μέθοδο αξιολογήσεως των προσφορών ή αν μπορεί να αρκείται τρόπον τινά σ' ένα τεκμήριο ευνοιοκρατίας υπέρ ενός ή περισσοτέρων διαγωνιζομένων, συνεπαγόμενο το παράνομο της διαδικασίας.

82. Χωρίς να λαμβάνω εν γένει θέση επί των περιπτώσεων που επικαλέστηκε αλλά δεν προσδιόρισε η Βελγική Κυβέρνηση, διατηρώ αμφιβολίες ως προς το εάν, στην υπό κρίση υπόθεση, η μέθοδος αξιολογήσεως του κριτηρίου «ποιότητα», λαμβανομένου υπόψη του υποτυπώδους και ιδιαιτέρως γενικού, ακόμη και ανακριβούς, χαρακτήρα της, ήταν δυνατό να καθοριστεί μόνο μετά την αποσφράγιση των προσφορών που υποβλήθηκαν.

83. Συγκεκριμένα, δεν νομίζω ότι συντρέχει λόγος, κυρίως τεχνικής ή οικονομικής φύσεως, που να εμποδίζει μια αναθέτουσα αρχή είτε να γνωστοποιήσει στους διαγωνιζομένους μέθοδο που απλώς αναφέρει ότι η «ποιότητα» των προσφορών θα εκτιμηθεί σε συνάρτηση με την τακτική κλίμακα «χαμηλή –ικανοποιητική– πολύ καλή» είτε να επιλέξει τη μέθοδο αυτή, το αργότερο, πριν από την αποσφράγιση των προσφορών, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των προϋποθέσεων που ήδη εξετάστηκαν, και ειδικότερα, χωρίς να τροποποιεί τα κριτήρια αναθέσεως της συμβάσεως ή τη στάθμισή τους.

84. Επομένως εκτιμώ ότι, εάν η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση μέθοδος αξιολογήσεως εφαρμόσθηκε μετά την αποσφράγιση των προσφορών, γεγονός το οποίο οφείλει να διαπιστώσει το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω μέθοδος καθορίσθηκε λαμβανομένων υπόψη στοιχείων που είναι ικανά να εισαγάγουν δυσμενή διάκριση εις βάρος ενός ή περισσότερων διαγωνιζομένων των οποίων η προσφορά δεν επελέγη, τεκμήριο που απόκειται, κατά περίπτωση, στην αναθέτουσα αρχή να ανατρέψει.

III – Πρόταση

85. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, φρονώ ότι το Δικαστήριο πρέπει να απαντήσει στο υποβληθέν από το Conseil d'État του Βελγίου ερώτημα ως εξής:

Το άρθρο 53, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1251/2011 της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 2011, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της υποχρεώσεως διαφάνειας, έχει την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή δεν οφείλει να γνωστοποιεί στους εν δυνάμει διαγωνιζομένους, μέσω της προκηρύξεως του διαγωνισμού ή της συγγραφής υποχρεώσεων, τη μέθοδο αξιολογήσεως των προσφορών προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον πληρούνται τα κριτήρια αναθέσεως που έχουν εκ των προτέρων δημοσιευθεί στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω μέθοδος, που επιλέχθηκε μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των προσφορών, αλλά πριν την αποσφράγισή τους, α) δεν τροποποιεί τα κριτήρια αναθέσεως της συμβάσεως και τη σχετική στάθμισή τους, όπως αυτά περιγράφονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, β) δεν περιέχει στοιχεία τα οποία, αν είχαν γνωστοποιηθεί κατά την προετοιμασία των προσφορών, θα ήταν δυνατό να επηρεάσουν την εν λόγω προετοιμασία και γ) δεν επιλέχθηκε λαμβανομένων υπόψη στοιχείων ικανών να εισαγάγουν δυσμενή διάκριση εις βάρος ενός διαγωνιζόμενου. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές στην υπόθεση της κύριας δίκης.